

MŪSŲ LIETUVA

NR. 43 (1474) - SEMANÁRIO - 1976 M. SPALIS - OUTUBRO 28 D. - 1,50 kr.
R. Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 - 01000 São Paulo, SP. Tel. 273-0338

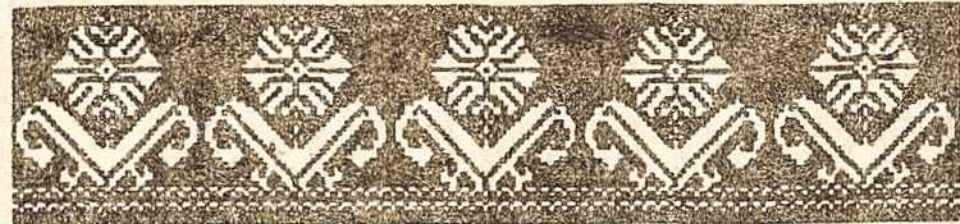
LIETUVIŲ IMIGRACIJOS BRAZILIJON 50-METIS (1926-1976)

Kas mus telkia?

Nė viena sąmoninga visuomenė negali apsieiti be politikos, nes tai sritis, kuri liečia labai esmingus klausimus — vidaus gyvenimo, socialinės tvarkos, turtų paskirstymą bei jų valdymą, tarpusavio santykius ir t.t. Taip pat sąmoninga visuomenė negali apsieiti be idėjų, nes jos gyvenimas nėra vien materialinio, bet ir dvasinio pobūdžio. Beidėjinė visuomenė būtų primityvus telkinys, kurio horizontai baigiasi valgiu, gėrimu ir biologiniais malonumais. Galime pasidžiaugti, kad lietuviškoji visuomenė išėivijoje yra ir sąmoninga, ir politinė, ir idėjinė bent iki tam tikro laipsnio. Bet antra vertus turime pastebėti, kad politika ir ideologija yra dalykai, kurie mus labiausiai skirsto. Prie to galbūt prisideda ir lietuvių būdas — užimtose pozicijose užsikasti ir atkakliai kovoti. Taigi, susidaro paradoksinė situacija — be politikos ir ideologijos neįmanoma apsieiti, o josna įėjus reikia stoti į kovą. Toji įtampa nėra vien lietuvių išradimas. Ji yra visose sąmoningose tautose, tik labiau subrendusios tautos, išugdžiusios stipresnę demokratinę dvasią, sugeba tą įtampą pakankamai sušvelninti ir nepaversti savikova. Tautos, kurių istoriją ilgus šimtmečius lėmė ne demokratinė, o diktatūrinio pobūdžio santvarka, nepajėgė išugdyti savyje tikra prasme demokratinės dvasios, mokančios ne tik savąsias pozicijas ginti, bet ir kitų užimtasias respektuoti.

Laimė, kad šalia ideologijos ir politikos yra kitų sričių, kurios telkia mus. Jų tarpe ypač pasižymi daina, tautiniai šokiai, sportas. Rodos, labai necementingi dalykai, tačiau pasižymi telkiamąja savo jėga. Tik pažvelkime į faktus. Nuo pat išėivijos pradžios minėtieji dalykai pradėjo mus telkti į ansamblius, chorus, grupes, komandas. Išaugo dainų šventės, kurios sutelkia į vieną vietą šimtus dainininkų ir tūkstančius klausovų. Jos nuskamba per spaudą, radijo programas, televiziją ir pasiekia visą išėiviją, prabildamos į lietuviškas širdis bei žadindamos jas Lietuvai. Taip pat išsiplėtė tautinių šokių šventės, sutelkdamos tūkstančius šokėjų ir žiūrovų. Būdinga tai, kad tautiniai šokiai pajėgė sudominti jaunimą ir gana ilgai laikyti jį ansambliuose. Šokių dinamiškumas rado gyvą atgarsį jaunose širdyse ir prabilo jų kalba. Tai ryšku buvo pvz. kad ir tautinių šokių šventėje Čikagoje, kur įvyko plataus masto jaunimo ir senimo susitelkimas. Ten bendravo visi ir jautėsi esą artimi tos pačios tautos žmonės. Panašiai vyksta ir sporto šventėse, nors ir mažesniu mastu.

Daina, šokis, sportas yra ne tik mūsų telkėjai, gaivina vidinį mūsų gyvenimą, bet ir mūsų žodis kitataučiams. Kuo gi mes galime pasirodyti kaip lietuviai užsienyje? Tiesa, turime įvairios kūrybos, bet pasirodyti svetimai visuomenei geriausiai sugebame savo daina, tautiniu šokiu ir kiek mažiau sportu. Kas matė lietuvių šventes, gali lengvai juos atpažinti ir kitą kartą. Jos yra išpūdingos, tačiau dvelkia geroku vienodumu. Dėlto išėinant į kitataučių viešumą reikia daugiau kūrybingo įvairumo. Lietuviškų dainų yra labai daug, tad pasirinkimas yra didelis — monotoniškumo pavojus yra mažesnis. Sunkiau su tautiniais šokiais, nes jų repertuaras (ypač populiariųjų) yra gana ribotas. Neveltui kaikurie lietuvių ansambliai bando eiti kūrybine linkme — stilizuoti esamus šokius, kurti naujus, pasinaudojant etnografiniais motyvais, sudaryti išties spektaklius, įvedant ir vaidybinį bei muzikinį elementą. Su prantama, autentiški etnografiniai elementai turi išlikti nepalies-

SPALIO (OUTUBRO) 31, SEKMADIENI, V. ZELINOJE

ISKILMĖS:

11 val.: LIETUVIŠKOS MIŠIOS; tuoj po jų
PRAÇA DA REPUBLICA DA LITUANIA lentos atidengimas,
dalyvaujant AUGŠTIEMS VALDŽIOS PAREIGŪNAMS ir
grojant KARIŠKAM ORKESTRUI.

Po to PIETŪS — BALIUS, kur bus pagerbti ir šie
AUGŠTIEJI SVEČIAI.

Savo dalyvavimu KIEKVIENAS PRISIDĖSIM
prie šios iškilmės PASISEKIMO.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE

BALSAVIMAI Į BRAZILIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS
TARYBĄ IR REVIZIJOS KOMISIJĄ

Balsavimai baigiasi spalio m. 31 d. 18 val.

SPAUDOS BALIUS

1977 — SAŽINĖS BELAISVIŲ METAI

Londonas. — Tarptautinė organizacija Amnesty International, besirūpinanti politinių kalinių likimu pasaulyje, nutarė ateinančius 1977 metus paskelbti "Sąžinės belaisvių metais". Jie prasidės gruodžio dešimtąją, minint pagrindinių Žmogaus teisių deklaracijos sukaktį. Žmogaus teisių diena Londone bus paminėta bendromis pamaldomis Westminsterio abatijoje už viso pasaulio sąžinės belaisvius. Šiose pamaldose organizuotai dalyvaus įvairių tautų atstovai, taip pat ir lietuviai.

Paskutiniame Amnesty International Britanijos skyriaus narių visuotiniame uvažiavime buvo plačiai apsvarstytos politinių kalinių pasaulyje gelbėjimo problemos. Iš daugelio priimtų rezoliucijų keturios tiesioginiai lie-

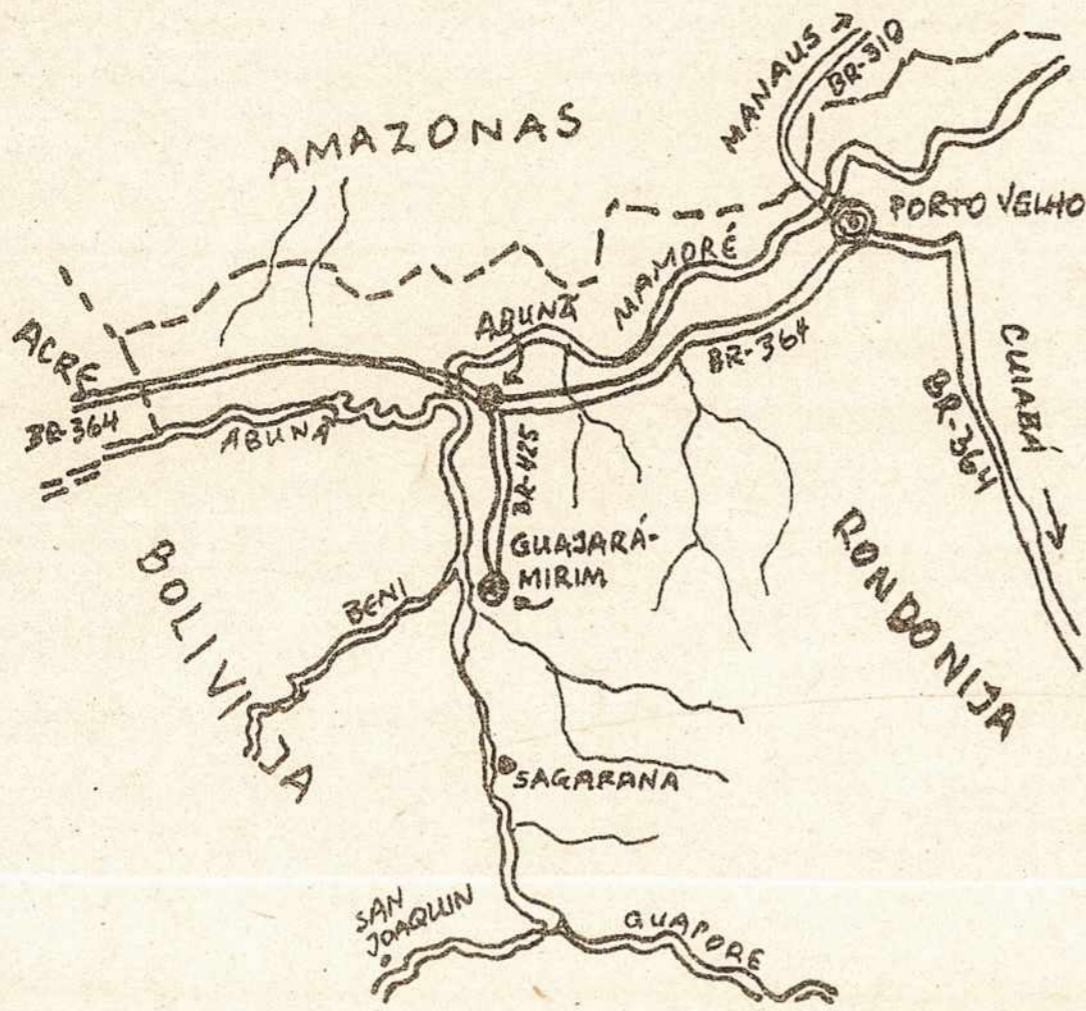
čia Sovietų Sąjungą. Vienoje rezoliucijoje raginama, kad britų paštas per pasaulinę Pašto konvenciją iškeltų klausimą, kodėl sovietai nesilaiko tarptautinių pašto sutarčių; antroje rezoliucijoje reikalaujama, kad kaliniai sovietų kalėjimuose galėtų gauti spaudą; trečioji rezoliucija liečia rusų disidentui Sergej Kovaliovui Vilniuje iškeltą teismo bylą, pažymint, jog ji buvo neteisėta; ketvirtoje reiškiamas apgailėstavimas, kad sovietų valdžia atsisakė pasikeisti nuomonėmis dėl Amnesty International parengto ir išleisto pranešimo apie sąžinės belaisvius Sovietų Sąjungoje.

Organizacijos skyrius Britanijoje turi daugiau negu keturis tūkstančius narių, pasiskirsčiusių į 130 grupių.

ti, bet jie neužkerta kelio tolimesnei kūrybai. Ta linkme sėkmingai reiškiasi pvz. estai. Pasaulio Estų Dienose kuria specialų spektaklį kitataučiams, panaudodami savo tautinius šokius, gimnastes, muziką, vaidybą, šviesos ir garso efektus. Jie tai atlieka sporto stadijone, sutraukia minias kitataučių ir pačių estų. Tai idėja, kuria galėtų pasinaudoti ir lietuviai, sukurdami tautinio pobūdžio, plataus masto spektaklį.

LIETUVIAI PASAULYJE

VALANDĖLĖ SU KUN. BĖKŠTA

Kiek žinoma, Amazonijoje dirba trys lietuviai kunigai ir dvi seselės. Kun. Juozas Markalonis, T.O.R., turbūt dirba Borba prelatūroje, prie Rio Madeira Amazonės valstijoje. Sesuo Aloyza Maziliauskaitė, iš Lietuvos atvykusi dar jaunutė, kartą Manaus mieste suieškojo kun. Bėkštą. Ji dirba prie Solimões upės. Guajara-Mirim, Rondonijos teritorijoje, dirba kun. Ferdinandas Bendoraitis ir sesuo Ksavera, prancišketė.

Kun. Bendoraičio pastatytoje ligoninėje apie dvi savaiti rugsėjo mėnesį gydėsi kun. Kazimieras Bėkšta, salezietis į Braziliją iš Europos atvykęs 1950 m. ir visą laiką praleidęs Amazonijoje tarp indėnų. Šiuo metu (iki metų pabaigos) kun. Bėkšta dirba Abunā miestelyje apie 200 km. į Vakarų nuo Rondonijos sostinės Porto Velho, pritaikydamas raštą vienai indėnų giminei ir padėdamas jiems persikelti į rečiau apgyventą sritį, kur jie nebūtų baltųjų išnaudojami. Pasiiekti indėnų sodybas kun. Bėkšta turi važiuoti Porto Velho — Rio Branco keliu 80 km. ir tada tris dienas pėsčiomis per džungles.

Kun. Bėkštos specialybė yra taimojoji kultūrinė antropologija. Apie 25 metus išdirbęs Rio Negro aukštupyje, dabar pusę metų dėsto palyginamąją indėnų antropologiją Manaus institute ir pusę metų kitų misijonierių kviečiamas pritaiko raštą indėnų kalboms, kad indėnai visų pirma išmoktų rašyti ir skaityti sava kalba, o paskui galėtų lengviau mokytis svietimos portugalų kalbos. Salezietis misijonierius laisvai kalba keturiomis indėnų kalbomis, taip pat,

aišku, lietuviškai, portugališkai, angliškai, vokiškai. Jis moka bendrinę arba tarptautinę amazonišką tupi kalbą, kuri yra senoviškesnė už pietų Brazilijoje (ir gretimose valstybėse) kalbama daugiau išsivysčiusia guarani kalba. Tarp tucano indėnų, kuriuos turbūt geriausia pažįsta, išmoko jų kalbą ir tarp yanomani indėnų Venecuelos pasienyje išmoko šios didelės genties, gyvenančios abiejose valstybėse, kalbą ir papročius.

Kun. Kazimieras yra plačiai pažįstamas „indigenistų“ (studijuojančių Brazilijos čiabuvių) tarpe, ir gerbiamas tiek už savo aukšto lygio pajėgumą kalboms ir kultūroms, kiek už savo nusistatymus indėnų klausimu. Kalbėdamas apie indėnus jis tiesiog užsidega pagarba jų kultūroms ir rūpesčiu jų tautiniu likimu, kurį prilygina lietuvių tautinei padėčiai ją spaudžiančioje sovietiškoje aplinkoje. Baltasis žmogus pirma pastebi indėnų kultūros skirtingas apraiškas, bet daug sunkiau pažinti jų kultūrą jų pačių galvosenos pagrindu iš vidaus. Kun. Bėkštai tarp indėnų užtruko beveik šešeri metai, kol jie pakankamai juo pasitikėjo ir pradėjo pasakoti jam savo legendas ir papročius pilna jų prasme, lyg saviškiui. Tokiu būdu lietuviui kunigui pasisekė surinkti tūkandvių indėnų legendas, kurias tėvas pasakoja savo sūnui. Ši 500 psl. knyga šiais metais spausdinama Amazonijos valstijos lėšomis.

Jau nekalbant apie sunkias gyvenimo sąlygas tropiniuose miškuose, kun. Bėkštos gyvenimas nebuvo ir nėra lengvas. Gal sunkiausias jo pergyvenimas buvo

Brazilija Mato Grosso: šavantų jaunuoliai Waptės apeigoje

šis: jis buvo išprašytas iš Rio Negro (Amazonės intako aukštupio) prelatūros dėl to, kad jo pažiūros į indėnų likimą skyrėsi nuo vėlyjo, kuris nori indėnų tautas įjungti į baltųjų pasaulį nekreipdamas dėmesio į indėnų tūkstantmetę kultūrą, kurią praradę indėnai tampa ne tik ne balti žmonės (savo kultūra), bet nužmoginami. Mokydamas indėniukus matematikos, jis pabrėždavo vaikams, kad išmoktų skaičiuoti tam kad galėtų apsiginti nuo baltųjų vagių, kurie prekiaudami su indėnais juos apgauna.

Būdamas pas kun. Bendoraitį ligoninėje ir vėliau keletą dienų pasilsėdamas, kun. Bėkšta perskaitė daug lietuviškų knygų. Jam būtų labai malonu gauti lietuviškos muzikos „casete“ magnetofoninių juostų. Nors gyvena toli nuo kitų lietuvių, labai domisi lietu-

viškais reikalais ir buvo nepaprastai patenkintas, kad lietuvių imigracijos penkiasdešimtmečio minėjime Rio de Janeiro (rugsėjo 11) buvo pagerbtas indėnas Arariboia, prie jo statulos Niteroi mieste.

Tarp dabartinių problemų, kurias kun. Bėkšta studijuoja, yra tropinių miškų (Amazonijos) indėnų ryšiai su gretimųjų valstybių indėnais, ypač inų imperijos metu. Seniau šie ryšiai buvo prabėgomis minėti antropologijos knygose, bet išstudijavęs indėnų mitus, kuriuose nupasakojama jų istoriją, ir palyginamąją kalbotyrą kun. Bėkšta prieina išvados, kad tie ryšiai buvo daug glaudesni. Iš kun. Bendoraičio sužinojo apie inų statytą sieną netoli Guajara-Mirim, ten ir „paukščių pastatytoje saloje“ Guaporės upėje rastas inų keramikos šukės, o iš amerikiečių Maryknoll misijonierių Bolivijoje išgirdo apie panašius radinius tame krašte netoli Brazilijos sienos. Šiuo metu misijonierius studijuoja „kečua“ kalbą, tebekalbama plačiai buvusios inų imperijos ribose, iš kurios sudėties ir žodyno galės surasti panašumus su Amazonės indėnais.

A. Saulaitis

(Bus daugiau)

Išėivija - pavergtųjų pasididžiavimas

Į "Tėviškės Žiburių" klausimus atsako neseniai iš okupuotos Lietuvos atvykęs Amerikon dailininkas Vladišlovas Žilius

— Kas privertė Jus padaryti sprendimą palikti savo tėvynę, kad ir okupuotą, ir negrižtamai išvykti nežinion?

— Iš dalies į šį Jūsų klausimą jau esu atsakęs atvirame savo laiške, rašytame dar Lietuvoje Lietuvos kompartijos I-jam sekretoriui Griškevičiui, ir emigracinėje lietuvių spaudoje. Šiuo atveju pabandyčiau atsakymą praplėsti.

Man jau 37 metai, pragyventi okupacijos ir dvasinio pažemimo sąlygose. Pragyventi, nors ir didelius plotus užimančiame, bet vis tik konclageryje, be teisės ir jo kur nors išsigauti. Šis kalėjimo įstatymas liečia ten ne tik lietuvius, bet ir visus, suvokiančius tai ar ne, 250 milijonų Sov. Sąjungos gyventojų (išskyrus dabartiniu metu tik tautinę žydų mažumą).

37 gyvenimo metai, mano subjektyvia patirtimi bei suvokimu, tai turbūt jau toks amžius, kai prarandamos jaunystėje ugdytos iliuzijos, šiuo atveju nerealiai ateičiai. Išlikus iki to laiko dvasiškai ir fiziškai nesunaikintam ir nesutikus su priešiško siūlomos ideologijos reikalavimais, tenka atsidurti nulinėje situacijoje. Grįžimo keliai į praeitį būna užkirsti laiko, keliai į ateitį — užkirsti okupacinio režimo ir tavo paties pasirinktos bekompromisinės pozicijos. Negalint kurti savo pasirinkimu, menui priverstinai tar naujant tik kaip pigiai komunizmo propagandos priemonei, — prarandama turbūt iš dalies ir pati egzistencijos prasmė. Belieka laukti, kol, susilpnėjus tikėjimui ir valiai, pasitrauksi iš gyvenimo pats arba kol nužudys specialistai iš KGB: gali negrįžti iš miesto į namus, gali dingti naktį ir iš namų — niekas nežinos kur ir nedrįs įieškoti. Tokioje situacijoje turbūt vienintelė reali galimybė išsaugoti kūrybinį savo kelią belieka skaudus pasitraukimas į svetimus kraštus, manant, kad ten jau, nors oficialioms valdžios instancijoms netrukdam, bus galima jį pratęsti. Tokiu būdu lieka pilna tikimybė, kad mano tautai ar aplamai žmonėms liks didesnės ar mažesnės vertės mano kūrybinio darbo rezultatas.

— Užsienyje yra žinoma, kad išvykti iš Lietuvos yra labai sunku. Koku būdu Jums pavyko gauti leidimą?

— Taip, labai sunku. Reikia tada save pasmerkti neapsimestinai savizudžio situacijai, nes

pareiškimas sovietinei valdžiai, kad nebesutinki su ja ir nebepatiki čia gyventi, yra laikomas nesąmone, beprotyste! Kaikurie už tai uždaromi beprotnamiuose, kiti atsiduria Sibiro kalėjimuose, tretie apsimoka savo gyvybe.

Prasideda niūrus "žaidimas", kurio baigmė niekada ir niekam iš anksto nebūna žinoma. Jei pabūgsi ar suabejosi — pralaimėjai. Žmogaus sužlugdymui KGB turi dideles galimybes, pradedant sąmoningai sukurta pasibaisėtina dokumentacijos rankiojimo biurokratija, sekimu, apklausinėjimais, baigiant atviru šantažu bei psichologiniu spaudimu, siekiančiu palaužti moraliai. Jei po eilės savaičių nepailstamo bėgiojimo ir nervinės įtampos pavyksta "prasimušti" pro biurokratijos kliūtis, jei esi pakankamai stiprus atlaikyti valdžios terorą, būtina dar save "apdrausti" užsienyje — tai sumažina fizinio sunaikinimo tikimybę. Mat, Sov. Sąjunga, bandydama vaidinti demokratišką valstybę, nebemėgsta užsienio radijo stočių pranešimų apie KGB vykdomus žmonių žudymus ar uždarinėjimus beprotnamiuose.

Mums su žmona pasisekė.

— Girdėti, kad yra ir daugiau norinčių išvykti iš Lietuvos (T. Venclova, Kęst. Jokūbynas...). Kodėl jie neišleidžiami?

— Tomas Venclova 1975 m. pavasarį savo laiške Lietuvos kompartijos centro komitetui užsiminė apie savo pageidavimą emigruoti. Minėta įstaiga, atsakydama, patarė jam šiuo reikalu kreiptis į Lietuvos VRM vizų ir registracijos skyrių Vilniuje (tik ši įstaiga išduoda leidimus emigruoti). Atrodo, kad T. Venclova toliau konkrečių žygių dėl savo išvykimo nedarė.

Kęstučio Jokūbyno situacija yra labai sudėtinga ir sunki. Š. m. gegužės 24 d. Lietuvos KGB vėl atsakė neigiamai į jo prašymą leisti jam emigruoti į Ka-

nadą pagal jo brolio asmeniną iškvietimą. Šis KGB veiksmas dar kartą patvirtina tik tai, kad L. Brežnevo pasirašytas Helsinkio aktas yra tik gražiai suformuluota fiktyvi programa, praktikoje Sov. Sąjungos valdžios ignoruojama.

Kęstutis Jokūbynas 1948 m. buvo pašalintas iš Vilniaus universiteto ir ištremtas į Sibirą, kaip ir daugelis kitų dorų lietuvių, tik už tai, kad mylėjo savo kraštą, kenčiantį rusų okupacijos jungą. Jis yra vienas tų, kurie nepanoro eiti į kompromisus nei su okupantais, nei su jų padėjėjais Lietuvoje. Už savo įsitikinimus Kęstutis Jokūbynas Sibiro konclageriuose iškalėjo 17 metų. Šiandien jis — Vilniuje, pastoviai sekamas KGB, įžeidinėjamas, jo bute dažnai daromos kratos. Sov. Sąjungos valdžia, stengdamasi uždelsiti laiką ir kuo daugiau niokoti psichologiškai, daro didžiules biurokratinės kliūtis jo emigracinių dokumentų tvarkyme. Vien jo brolio iškvietimas iš Kanados, KGB dėka, "keliavo" iki Vilniaus ištisus... metus!

Kęstučio Jokūbyno gyvybė yra pastoviam pavojuje. Pasauliui jau gerai žinoma, kaip Sovietų Sąjungoje yra susidorojama su jos nežmogiškai politikai besipriešinančiais asmenimis. Kad neįvyktų dar vienas nusikaltimas, dora pasaulio opinija turi pareikšti protestą prieš tokią žmogaus diskriminaciją.

— Kokios nuotaikos dabar okupuotoje Lietuvoje: ar žmonės tikisi viduje kokio nors laisvesnio pūstelėjimo, ypač po Helsinkio baigminio akto?

— Maskvos interesų įtakoje vykę Helsinkio pasitarimai bei jų baigminio akto pasirašymas Lietuvoje suprantamas vienprasmėškai kaip galutinis, šiuokart jau de jure, Sov. Sąjungos okupacijos pripažinimas Lietuvoje ir kituose Pabaltijo kraštuose. Nežinau, kaip tai yra aiškkinama užsienyje, bet kai po to-

kiu dokumentu pasirašo vienos iš galingiausių valstybių pasaulyje — prezidentas Fordas bei galingiausios dvasinės valstybės atstovas arkiv. Casaroli, — lietuviai nežino, kokiom diplomatinėm dviprasmybėm jų veiksmą būtų galima išsiaikinti kitaip.

— Kaip mūsų tautiečiai Lietuvoje vertina dabartinę vakariečių politiką: ar įžvelgia jokių būsimo laisvės viltį?

— Ne, šiandien tautiečiai Lietuvoje šia kryptimi greičiau yra pesimistai. Nepadėjo Vakarų galingieji, kai Lietuva plūdo krauju nelygiame pokario partizaniniame kare, kai neregėtu žmonijos istorijoje mastu buvę rusų naikinamos nieku jiems neprasikaltusios Pabaltijo tautos. Neteikiantys vilčių yra ir buvę Vengrijos bei Čekoslovakijos tragiški įvykiai, nors pastarosios tautos buvo ir tebėra nepalyginamai geresnėje, suverenumo atžvilgiu, politinėje padėtyje už surusėjimui pasmerktą Lietuvą.

Šiandien Vakarai (gal išskyrus tik Ameriką) ne tik militariniu pajėgumu neprilygsta Sov. Sąjungai, bet net negalėtų priešpastatyti kad ir kiek rimtesnės pasipriešinimo jėgos karinio konflikto atveju totaliniam rusų militarizmui. Sėkmingai naudodamasi kartais tiesiog neišpasakytu laisvojo pasaulio politiniu naivumu, laikas nuo laiko ciniškai pasirašydama nieku ją neįpareigojančias "nusiginklavimo" ir "taikos" sutartis, Sov. Sąjunga laimi dažnai ir Vakarų naivuolių pasitikėjimą, ir visada — laiką, reikalingą ginklavimuisi didinti.

Nežabotam militarizmui augti Sov. Sąjungoje yra palanki politinė santvarka: niekada Maskvos kompartijos centro komitetui nereikia atsiklausti ar gauti sutikimo jokios kitos valstybinės instancijos (jokių "kitų" ir nėra), norint momentaliai įgyvendinti kad ir daugiamilijoninių rublių sumų pareikalaujančią betkokį karinį projektą!

Rašytojo Solženicino šio pavasario pasisakymuose anglų BBC radijuje tautiečiai Lietuvoje ižiūri, manau, kol kas nepaneigiamą tiesą. (B. d.)

• Jaunimas yra mūsų gyvenimo šaknys. Jos nudžiūs — išnyks ir viršūnės: garsiosios dainų šventės, didingos šokių šventės ir nebebus kam žodžio tarti dėl Lietuvos laisvės.

M. KRUPAVIČIUS

TIESA IR GYVENIMAS

Liberalai ignoruoja priespaudą Lietuvoje

Tokia antrašte kun. prof. A. M. Greeley paskelbė straipsnį JAV spaudoje ("Chicago Tribune" 1976. IX. 9 ir kitur). Jame autorius primena prof. R. J. Krickaus rašinį "Persecution in Lithuania", išspausdintą laikraštyje "Commonweal" (1976. VII. 16), ir džiaugiasi pirmąja prošvaiste, esą ir liberalai jau prabilo apie persekiojimą Lietuvoje. Taip pat jis pastebi, kad tame pačiame "Commonweal" numeryje išspausdintas straipsnis ir apie ruso Sergejaus Kovaliovo teismą Vilniuje.

Taiklūs žodžiai

Kun. A. M. Greeley rašo: "Dviejuose neseniai išspausdintuose straipsniuose laikraštis atskleidė ne tik tos mažos tautos (lietuvų, Red.) priespaudą, bet ir dviveidiškumą tų amerikiečių "liberalų", kurie reikalauja laisvės bei teisingumo Čilėje arba Viduriniuose Rytuose, bet ignoruoja Rytų Europos tautas. Tie du "Commonweal" straipsniai yra taip pat geras būdas paminėti prezidento Fordo atliktą pardavimą rusams pavergtųjų tautų Helsinkyje. Tai kartu apibūdinimas tų Amerikos katalikų, kurie mano, kad socializmas yra 'liberali' bei pažangi politinė sistema. Kaip R. Krickus sako savo rašinyje 'Persekiojimas Lietuvoje', kaip tik mokslo žmonės, akademikai ir universiteto studentai Lietuvoje reikalauja daugiau autonomijos savo kraštui (jei nevisiškos laisvės) ir daugiau asmeninės laisvės. Krickus būdingai klausia, kodėl Amerikos informacijos kanalai ignoravo pagrindinį Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką. Atsakymas, rodos, yra aiškus, tačiau klausimas vertas dėmesio. Išivaizduokite, jei tai būtų Lietuvos žydų arba Lietuvos negrų kronika!"

Lietuviai ir žydai

Kun. A. M. Greeley primena E. Kovaliovo teismą bei jo pasmerkimą sunkiesiems koncentracijos stovyklos darbams už tai, kad jis kovoja už pagrindines žmogaus teises. Bet tie, kurie sielojasi P. Afrikos arba Čilės kovotojais, apie S. Kovaliova, atrodo, nieko negirdėd. "Tai rodo, kad Amerikos elito informacijos kanalams yra svarbu ne tai, kas tau padaryta, bet tai, kas esi. Ir dėlto, jei gu esi lietuvis, nesi vertas dėmesio. Daug kartų esu sakęs savo draugams žydams, kad remsiu Izraelio laisvę, bet stebiuosi, kodėl jiems nerūpi Lietuva. Daugelis jų sako, kad ja rūpinasi

VYSKUPAS LIUDAS POVILONIS, nežiūrint religijos persekiojimo, gali kartas nuo karto teikti Sutvirtinimo sakramentą sovietų okupuotoj Lietuvoj

arba ketina rūpintis. Tačiau kiti byloja man, esą 'Lietuva yra integralinė Sovietų Sąjungos dalis' arba 'Lietuva yra skirtin-ga nuo Izraelio', arba dar 'lietuviai yra antisemitai'."

"Dabar Lietuva yra integralinė Sovietų Sąjungos dalis, lygiai kaip Tibetas yra Kinijos dalis, Šiaurės Airija — Anglijos dalis, Prancūzija buvo Vokietijos dalimi 1940-1945 m. Ji (Lietuva) buvo okupuota jėga, Raudonosios Armijos invazija. Žinoma, nėra abejonės, kaiku-rie lietuviai yra antisemitai (nė viena grupė, įskaitant žydus, nėra laisva nuo prietarų), tačiau nėra pagrindo manyti, kad visa šalis yra tokia. O kolektyvinės kaltės, atrodo, tik vieni žydai norėtų išvengti.

Pagaliau nėra tapatingų dviejų politinių situacijų. Aišku, Lietuvos atvejis nėra toks pat kaip Izraelio, nors Izraelis kaip valstybė tėra 30 metų senumo, o Lietuva — beveik tūkstančio metų, jei iš viso tokie dalykai sudaro skirtumą. Bet esminėje dimensijoje nėra skirtumo tarp Lietuvos ir Izraelio — abi yra mažos šalys, norinčios ir turinčios teisę būti laisvomis. Parama vienai jų logiškai ir etiškai turėtų reikšti pagalbą ir kitai."

Dvigubas mastas

"Man kyla klausimas, ar protestantinis 'Commonweal' kaimynas 'Christian Century' neatitrauks valandėlei savo dėmesio nuo priespaudos P. Amerikoje ir ims sielotis priespauda R. Europoje. Gal tuo atveju žmonės žiūrėtų bent kiek rimčiau į pastangas, įkvėptas jo redaktoriaus James Wall, pradėti sąjūdį 'Catholics for Carter'. Pagalvokite, kada Carteris prabilo apie Lietuvą? Tokio klausimo absurdiškumas rodo, kaip gilus ir nepajudinamas yra dvigubas Amerikos 'liberalų' mastas. Koks grasus jų dviveidiškumas!"

Ką rašė prof. Krickus?

Anas drąsus kun. A. M. Greeley straipsnis, matyt, buvo įkvėptas rašinio prof. R. J. Krickaus, kuris yra lietuvis, gimęs Amerikoje, ir seka įvykius Lietuvoje. Šiuo metu jis profesoriauja Mary Washington kolegijoje Virginijos valstijoje, dėstydamas politinius mokslus. Jis yra parašęs knygą "Pursuing the American Dream" (Anchor-Doubleday). Jau minėtame straipsnyje apie politinį ir religinį persekiojimą Lietuvoje jis pabrėžia permažą Amerikos katalikų dėmesį Lietuvai ir bando

surasti priežastis. Pirmoji jų informacijos kanalų tyla. Amerikiečių masės labai daug žino apie žydų persekiojimą, bet mažai — apie lietuvių. Prie to esą prisideda tradicinė pažiūra, kad sovietinis socializmas yra universalumo atstovas, kovojąs prieš siaurą nacionalizmą. Daugelis amerikiečių esą neskiria etniškumo nuo nacionalizmo. Naujaisi duomenys rodo, kad abiejose Geležinės Uždangos pusėse tautinis sąmoningumas didėja kartu su miestų, pramonės ir švietimo augimu.

Taip pat prof. R. J. Krickus pasisako ir užsienio įtakos klausimu. Esą manoma, kad Kremlius yra jautrus viešajai opinijai. Tai patvirtina faktai, pvz. žydų atveju. Kai lietuviai pradėjo kelti protestus, rašyti memorandumus dėl religijos persekiojimo, Kremlius atkreipė dėmesį, nes tai kenkė Brežnevo atolydžio politikai. Per sovietinei valdžiai palankius dvasiškius esą buvo bandoma diskredituoti kovojančius lietuvių katalikus. Tam buvusi panaudota ir užsienio komunistų spauda — "L'Humanite" ir "La Unita".

Vakarų spaudimas

Prof. R. J. Krickaus nuomone, Vakarų komunistai nedarys jokio spaudimo Maskvai dėl religijos persekiojimo. Tik tai stiprus Vakarų katalikų spaudimas galėtų padėti. Lietuvos katalikai esą prašo tik tiek religijos laisvės, kiek jos leidžia sovietiniai įstatymai. Tai turėtų būti ir Vakarų katalikų siekis. "Be to, net ir tie, kurie abejoja tokių pastangų galimybe, negali ignoruoti fakto, kad Amerikos katalikai, gyvendami atviroje bei laisvoje visuomenėje, turi moralinę pareigą protestuoti prieš antikatalikišką priespaudą Sovietų Sąjungoje. O tie, kurie bėgsta, kad tokia veikla pakens atolydžiui, turėtų atsimiti, jog pati Sov. Sąjungos vyriausybė, o ne katalikai kovotajai pažeidė sovietinį įstatymą, laiduojantį teisę išpažinti pasirinktąją religiją. Pagaliau pati Sov. Sąjungos vyriausybė, o ne Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos' redaktoriai ignoruoja Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Deklaraciją ir Helsinkio sutartį".

Aplamai, prof. R. J. Krickaus straipsnis yra rūpestingai paruoštas, paremtas tiksliais duomenimis, logiškais išvadamis. Reikia tikėtis, kad jis atkreips JAV katalikų dėmesį į lietuvių tautos kovą ir ją dar stipriau remš. R.

T. Ž.

• Lietuviškoji šeima yra mažoji Lietuva, kurioje auga ateities tauta

Čiurlioniečiai triumfavo Philadelphijoje

J. BUBELIS

Ilgai ruoštas ir garsintas Tarptautinis Eucharistinis Kongresas, o taip pat ir LTM Čiurlionio ansamblio pasirodymas rugpiūčio 6, 7 ir 8 dienomis Philadelphijoje praėjo dideliu pasisekimu ir deramu iškilmingumu.

Rugpiūčio 6 d. DREXEL universitete didžiojoje salė kone sausakimšai prisipildė lietuviškos visuomenės, kurios tarpe matėsi iš arti ir toli atvykusių iškilnių dvasiškių (net ir iš pavergtos Lietuvos) ir būrelis kitataučių.

Pakilus scenos uždangai pasirodė visoj savo didybėj ir grožybėj spalvingieji choristai ir kanklių orkestras, kurių priešaky atsistojo muz. A. Mikulskis vadovauti dailiu dirigavimu dainai, kanklių muzikai ir šokių įmantriam ringavimui. Stebėtina, kad muz. A. Mikulskis vis tebėra toks judrus ir gyvas kaip 1940 m., kada energingai stvėrėsi darbo suorganizuoti šį diūjį Čiurlionio ansamblį. Vykria meta mostą ir suskamba Amerikos himno galingi garsai, po kurio buvo išpildomos aštuonios lietuvių tautos dainos jų tarpe porą muz. A. Mikulskio stilizuotų. Pasigerėtinais aidėjo kanklių garsai, kai jų stygomis žaismingai beginėjo sol. Danutės Bankaitytės miklus

piršteliai, išpildant muz. A. Mikulskio Lietuvių Rapsodiją Nr. 2. Publika susikauptus klausėsi šio instrumento/garsų, kitas gal pirmą kartą girdimų.

Po trumpos pertraukos pasirodė moterų choras su kanklių orkestru išpildydamos keturias lietuvių tautos dainas stilizuotas muz. Mikulskio. Šios dainos tyliu skardėjo pritaikant choro pajėgumą išvystyti. Klausant iš šalies atsiliepimų, buvo gauta įvairių nuomonių. Betgi dėl skonio nesiginčitina. Aš nuo savęs galiu dar pridėti, kad ne visi medėjai pučia ragą. Vykusiai sutrypsenta keturi tautiniai šokiai: Subatėlė, Oželis, Kalvelis ir Malūnas. Po to sekė mišrus choras su kanklių orkestro palyda. Čia ir vėl praskambėjo šešios lietuvių tautos dainos stilizuotos muz. A. Mikulskio. Tarpais puikiai nuteikė klausytojų dvasią malonus sol. Irenos Grigaliūnaitės balsas, o taip pat nuo jos toli neatsiliko ir vyrai solistai Algis Gylys, Vladas Plečkaitis ir Raimundas Butkus. Koncerto baigmę užsklendė ne tradicinė čiurlioniečių daina "Namo, broleliai", o "God, bless America" ir šituo buvo parodyta amerikiečiams klausytojams mūsų lojalumas gyve-

Solo kanklėmis skambina Danutė Bankaitytė. K. Čikoto nuotr.

nant svečioj šalyj. Bendraitarus, viskas žavėjo publiką: ir dainos ir choristų bei chorisčių apdaras ir kanklių orkestras, gi scenos šviesų efektas dar daugiau padidino įspūdžius. Salės vėsinimas nepagirtinas — suprakaitavusi publika kiek nerimo, o ir programos išpildytojams toji oro tvanka dusino. Tokiais atvejais koncertų rengėjai turėtų nepamesti būtino apdairumo ir į šį reikalą.

Čiurlioniečių pasirodymus matėme ir kitose vietose: buvo trumpai išpildyta programa prie Amerikos Laisvės Varpo — sode. Čia gausiau dalyvavo kitataučiai. Galingiau skambančiom lietuvių liaudies dainom, kaip

ir kanklių muzikai audringi plojimai pasikeldavo.

Rugpiūčio 8 d. įvyko atsisveikinimo koncertas LIETUVIŲ NAMUOSE, kuriame buvo išpildyta keletą dalykų iš pasaulinio garso operų, kas sukėlė visiems klausytojams didelį nustebimą ir pasitenkinimą sugebant šitokius sunkius kūrinius išpildyti būnant neprofesionaliems dainininkams ir tiek mažai turintiems laiko tam lavintis. Tai buvo brangi dovana klausytojams, kurią, manau, kitos lietuvių kolonijos ir norėtų gauti.

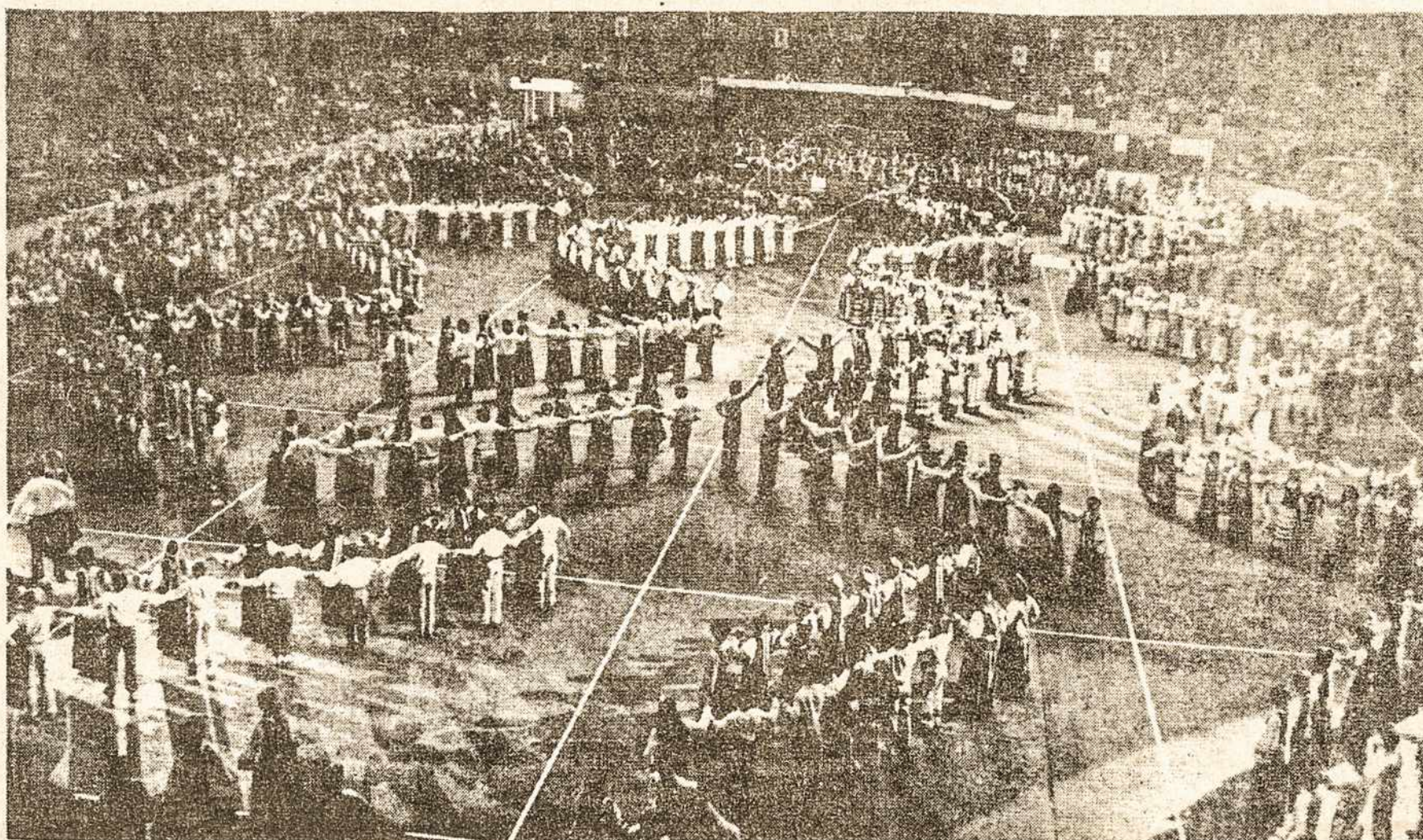
Džiugu buvo stebėti, kad LTM Čiurlionio ansamblis vis gražus, na, ir jaunas — nesensta.

Vyresniesiems išeinant į jų vietas stoja jaunos pajėgos, kurios uoliai, drausmingai ir su entuziazmu atlieka jiems uždėdamas pareigas, gi ansamblio vadovas dirba su nesilpstančia energija ir kūrybine galia toliau išlaikyti šį pirmaujantį svečioj šaly choro vienetą — LTM Čiurlionio Ansamblį. Nemažesnis tam nuopelnas priklauso ir vis nepavargstančiai vadovo gyvenimo draugei poniai O. Mikulskienei.

DIRVA

SPAUDA

yra pats svarbiausias ginklas kovojant dėl mūsų tautos laisvės. Paremk ją savo auka.

V-toji tautinių šokių šventė Chicagoje. Nuotr. A. Šeštoko

Mūsų Lietuva Mažiesiems

VELINES

Vėlinių naktis rami
Globia sielas nemarias,
Kaupias lyg malda gili,
Rieda ašara gaili.

Štai ten kapas partizano,
Kryžiai puošia jo krūtinę,
Kai skaudžioj žaizdoj tėvynės
Vedė kovą žūtbūtinę.

Ten nežinomas kareivis
Paminklu apvainikuotu,
Ramiu veidu ilsis tyliai
Po kapu žieduotu.

O kur brolis, sesuo, tėvas,
Motina maldoj suklypus?
Vežė, trėmė į Sibirą,
Tėviškę grandim apsupus.

Oi, daug sielvarto tėvynei,
Nėr ir čia paguodos!
Kai našlaičius bė tėvelių
Lydi naktys juodos!

Vėlinių žvakelės dega,
Liepsnos mena kančią gilia,
Klaupiam kel'ais maldai šventai
Už savus ir už tėvynę.

Tylla, ramia rudens naktį,
Kaip lapelis medžio krinta,
Ant kapų ir ant kryželių
Žvakų šviėsos dega, švinta.

Alb. Kašubienė

Lapas knygos,
Lapas medžio,
Lapas ir gėlytės —
Lapas turi
Pasakėlę
Knygoj uždarytą.

LAPAS

O. B. Audronė

A. Vitulskio piešinys

ŠYPSENOS

Pas ligonį

Gydytojas, apžiūrėjęs ligonį,
pakvietė žmoną į kitą kambarį
ir rimtai tarė:

— Jūsų vyro išvaizda man la-
bai nepatinka.

Žmona: Man irgi nepatinka,
bet vaikams jis geras.

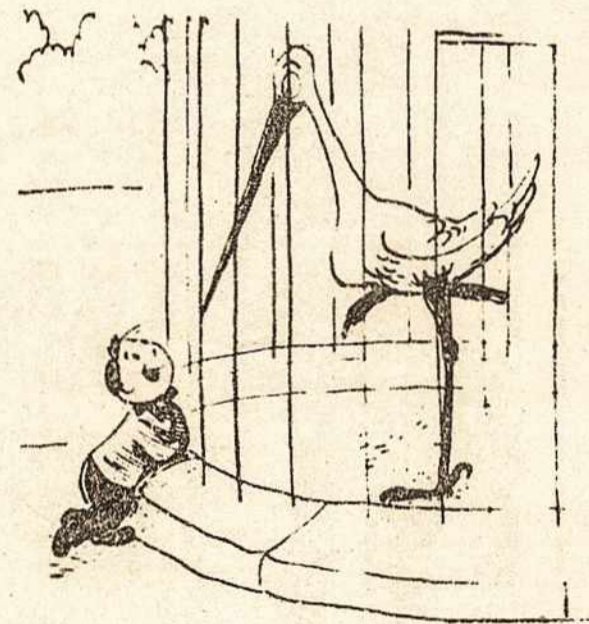
Vaiko prašymas

Vaikas prašo:

— Tėte, nupirk man būgną

— Tu man trukdysi dirbti

— Netrukdysiu. Aš mušiu jį
tik tada, kai tu atsigulsi.

— Ar atsimeni mane? Mama sa-
ko, kad tu mane jai atnešei.

Lapas medžio
Buvo mažas,
Buvo pumpurytis —
Ir užaugo
Ir paseno
Krinta — noriu vytis!

Literatūra ~ Dailė ~ Mokslas

Lietuviai filmų pasaulyje

ALGIRDAS GUSTAITIS

Prancūzų rašytojas Rene Masson, daugelio romanų autorius, parašė romaną "Les comperes de misericorde" (Mielaširdingumo kūmai), kur pagrindinis veikėjas yra lietuvis Kazimieras Pantalaskas. Jisai bando nusižudyti, bet medžiokliniu šautuvu prašauna pro ausį. Nemoka nė žodžio prancūziškai, ir net bibliotekų žodynai nepadedą policininkams išsiaiškinti, iki pasitaikęs valkata neprašneka lietuviškai.

Apie tą veikalą, vėliau pavers tą filmu, J. Dainauskas rašė "Drauge" 1959 m. spalio 19 d. ir kult. "Draugo" skyriuje 1959 m. lapkričio 28 d. "Naujienos" 1959 m. spalio 26 d. paskelbė tokią ELTOS žinutę: "Lietuviai prancūzų romane ir filme. Paryžiaus leidykla R. Laffont (30, rue de l'Universite) išleido romaną, kuriame svarbiausias veikėjas yra lietuvis Kazimieras Pantalaskas. Figūruoja ir kiti lietuviai. Romano autorius — Rene Masson. Veikalo siužetas panaudotas jau ir filmui, kurį statė Paul Paviot šią vasarą. Pantalasko vaidmenį čia vaidino amerikietis C. Student. Stantant filmą, buvo įkalbėta magnetofoninę juostą ir apie 20 sakinių lietuviškai. Jie bus panaudoti filmo sinchronizacijai".

Labai reikia daugiau duomenų, nuotraukų iš to filmo! Ar niekas iš Prancūzijoje gyvenančių lietuvių apie tai neturi pilnesnių duomenų?

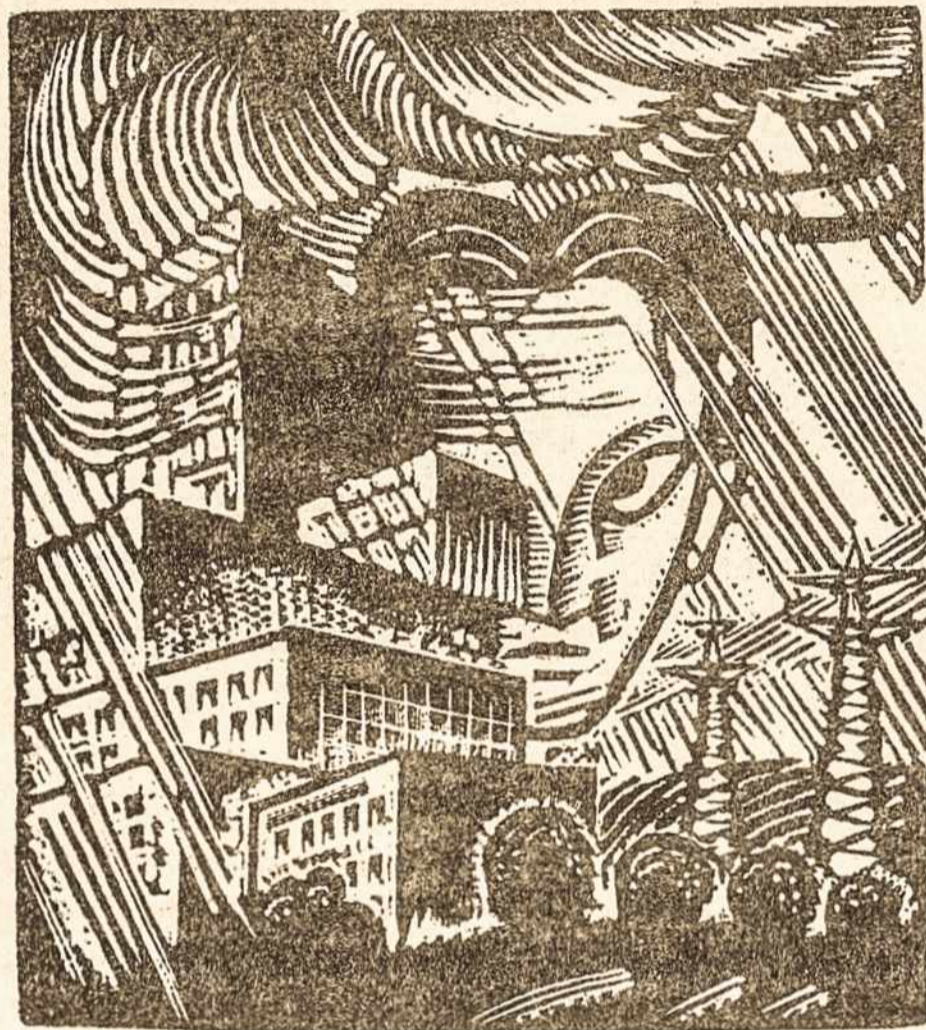
"Jons ir Erdmė"

Vokiečių filmų žurnalas "Film-Revue" (Karlsruhe, 1959 m. 9 nr.) paskelbė apie šilutiškio rašytojo Hermano Sudermano veikalą "Jons ir Erdmė" iš Prūsijos lietuvių gyvenimo. Vyriausią Erdmės vaidmenį atlieka italė Giusetta Masina, žinoma iš filmų "La Strada", "Il Bidone" ir kt. Režisoriaus — Viktoras Vicas. Dalis filmo atlikta Berlyne, dalis — Varšuvoje.

Tokią žinutę paskelbė ELTA, atspausdino "Naujienos" 1959. V. 25. Apie "Joną ir Erdmę" esu paskelbęs iliustruotą rašinį "Lietuvių Dienose".

Viesulo kūryba filme

Vienas geriausių užsienio lietuvių dailininkų Romas Viesulas yra talkinęs lietuviškam filmui. Apie tai Aleksis Rannit "Vienybėje" 1958 m. rugsėjo 19 d. rašė

P. Rauduvė

Poetas (1966)

"Prieš Romui Viesulai išvykus į Europą, jo draugai, tarp jų nemaža amerikiečių, susirinko praeitą sekmadienį Baltic Freedom House patalpose. Šia proga buvo rodomas Romo Viesulo ir Antano Gudaičio pagamintas filmas Creative Lithography. Šio gero skonio filmas yra populiarus mokslo padarinys ir kaip toks jis yra įdomus bandymas meno ir švietimo srityje. Fotografijos atžvilgiu galima buvo pasigesti įdomesnių kompozicijos nuotraukų, o elegantiškai sutvarkyta teksto dalis iš tikrųjų reikalauja papildomos medžiagos, kad paprastas žiūrovas galėtų suvokti litografijos techniką. Nežiūrint šių trūkumų, filmas, pirmas tokios rūšies lietuvių dailėje, o kartu ir vienas pirmųjų apie litografiją bendrai, yra vertas pagyrimo. Jisai, šiek tiek perkomponuotas, tikrai atitiks tarptautiniam lygiui. Tai dar viena dokumentacija Romo Viesulo besąlyginiam pasišventimui savo specifinei dailei pademonstruoti".

Prie rašinėlio išspausdinta V. Gedgaudo nuotrauka: dokumentinio filmo "Creative Lithography" realizatoriai — Romas Viesulas ir Antanas Gudaitis. Gaila, filmo neteko matyti, neką platesnio skaityti.

Skačiau, Kanadoje rengiamas rimtas filmas apie lietuvių dailininkus Antaną ir Anastaziją Tamošaičius. Tuo reikia labai džiaugtis.

Apie brolius Mekus

Adolfas ir Jonas Mekai yra daug nuveikę filminėje srityje. Gaila, jų darbai nieko bendro su lietuvišiais neturi. Jie tarsi vengia lietuviškos tematikos ir filmuoja, rašo taip, kad būtų kuo toliau nuo lietuvių tautos, kuo arčiau pasimeteliškų kreviūnių ar net visiškai nukrevėjusių. Neseniai jų pagamintas filmas apie apsilankymą Lietuvoje, sutikimą motinos, manytina, tebuvo taškas be išeities.

Algimantas Šalčius kultūr. "Draugo" skyriuje 1960 m. gegužės 21 d. rašė:

"Apie brolius Mekus NYTmes, gegužės 11 d. numeryje pranešė, kad Jonas Mekas, "Film Culture" žurnalo redaktorius, su broliu Adolfu, redaktoriaus pavaduotoju, įsteigė nepriklausomą filmų paruošimo bendrovę. Bendrovė vadinasi "FC Film Unit" ir ji jau išigijo studiją. Pirmasis filmas, vardu "Guns of the Trees", dokumentinis kūrinys — egzistencialistinė drama, parašyta ir režisuota Jono Meko, bus pradėta sukurti New Yorko apylinkėse liepos mėnesyje. Adolfas Mekas parašys ir režisuos antrąjį filmą "Hallelujah the Hills", kuris bus sukamas šiais metais Kanadoje".

"Draugas" kult. skyriuje 1960. XII. 17 paskelbė:

"Jono Meko pastangomis neseniai buvo įkurta "New American Cinema" draugija New Yorke. Ji apjungia 22 "naujųjų" filmu gamintojus. J. Mekas

Petras Rauduvė gimė 1912 m. Biržų apskrityje. Grafikas, knygų iliustratorius. 1938 m. baigė Kauno meno mokyklą. Nuo 1939 m. dalyvavo meno parodose. Dirbo knygų apipavidalinimo, iliustravimo ir plakato srityse. Grafikos technika — ofortas, medžio ir lino raižiniai. Iliustravo Janonio "Judojo milžino žmones", L. Dovydeno "Užrašus", P. Cvirkos "Ažuolo šaknis", A. Baranausko "Anykščių šilelį", T. Tilvyčio "Artojėlius" ir kt. Gyvena Lietuvoje.

yra vienas iš oficialių vadovybės narių, tačiau tikrumoje jis yra sąjungos tikrasis variklis. Jono Meko parašytas, surežisuotas ir pastatytas naujasis filmas "Guns of the Trees" yra baigtas sukurti ir šiuo metu redaguojamas. Jonas Mekas jau gavo kvietimą į Venecijos Tarptautinį Filmų Festivalį kitiems metams. "Variety", Amerikos filmų ir televizijos žurnalas, lapkričio 23, 1960. plačiu straipsniu vėl aprašė brolių Mekų veiklą".

Linkėtina, kad jie pasuktų lietuviškų filmų keliu.

Kiti tautiečiai

John P. Baragray tėvai yra iš Lietuvos. Vaidino "Pardners" ir kt. Gimė Haleyville, Alabamoje. Dirbo su "Paramount" filmų studija Hollywoode.

George Edward Mayon yra Tautkus. Jo žmona Dorothy Roberts buvo žinoma artistė ir šokėja. Jis, grįžęs iš gastrolių po Europą su Karre Le Baron Trio trupe, buvo priimtas šokėju į filmus. Pradžioje šoko, o paskui ir vaidino, daugiausia "Warner Bros.", taip pat "Paramount", "MGM" ir kitose filmų studijose.

Gimė ir augo Hartforde, Conn. Su tėvais priklausė "Lietuvos Sūnų ir Dukterų Draugijai", dainavo lietuvių chore. Jo tėvai Petras ir Kleopa Tautkai yra atvykę iš Lietuvos.

Šoko "Rapsody in Blue", "Shine on Harvest Moon", "Singing in the Rain" ir kt. 1938 m. šoko Kaune ir Palangoje bei kituose Europos miestuose su J. Krenčiaus suorganizuota trupe "Karre Le Baron". "Lietuvių Dienose" 1951 m. gruodžio nr. yra jo nuotrauka filmavimo metu.

Anapus geležinės uždangos

"Naujienos" 1960. VIII. 5 paskelbė:

"Š. m. liepos 25 d. Čekoslova-

RUGIAPIŪTĖS VAKARAS

Washingtono-Baltimorės lietuvių studentų meno ansamblis "Malūnas" gegužės 22 d. Baltimorės Lietuvių Svetainės salės scenoje gražiai užsirekomendavo pirmą kartą grynai savo jėgomis pastatydamas 3-jų veiksmų muzikinę pjesę "Rugiapiūtės vakarą". Režisūra: Danutės Drazdaitytės-Balčiūnienės ir Nijolės Dulytės - Kaltreider, muzika: Egidijaus Žilionio ir Prano Baltakio, dekoracijos: Petras Sandavičius ir David Gorrell. Pagrindiniai veikėjai: tėvas — Petras Sandavičius, motina — Nijolė Dulytė-Kaltreider, duktė, Marytė — Joama Vaičiulaitytė, studentas, šarūnas — Arūnas Vaškys ir 21 pora šokėjų...

Džiugu yra pastebėti, kad šią operetinio pobūdžio muzikinę pjesę į sceną išvedė mūsų jau čia daugumoje gimęs akademinis jaunimas savo pastangomis. Panašaus žanro sceninių pastatymų kaip "Nemunas žydi" ir "Atsisveikinimas" buvo sukūręs ir pastatęs dar Vakarų Vokietijos stovyklose Lietuvos Teatro dramatos aktorius ir režisierius a. a. Gasparas Velička. Tačiau "Rugiapiūtės Vakarą" tiek savo turiniu, intriga, muzika ir tautiniais šokiais reprezentuoja lietuviško kaimo buitį su jo darbymetės papročiais, dainomis ir tradicijomis.

Pirmasis veiksmas prasideda sodybos kieme prie seklyčios darželio ir beržų supamo kryžiaus, kur renkasi jaunimas į rugiapiūtės talką. Scenos panoramoje gražiai atvaizduotas kaimo peizažas su bangujančiu rugių lauku ir žydinčiom pievomis. Čia jaunimas dainuoja rugiapiūtės dainas. Tarp studento šarūno ir ūkininko dukters Marytės prasideda meilė ir piršlybos prieš tėvo norą, kuris ieško ūkininkaičio, o ne studento "knygų graužiko". Ir taip per tris veiksmus dviejų valandų laikotarpyje žiūrovas yra patrauktas stebėti besikeičiantį scenovaizdį, klausyti melodijų dainų, duktų, šokių.

Išvesdamas į sceną "Ru-

giapiūtės Vakarą" ansamblis įdėjo daug darbo ir pasišventimo ir meilės gimtajai kalbai ir dainai. Prie jo parengimo dirbo kai kurių šeimų visi nariai, kaip rodo pavardės, ir amerikiečiai studentai. Nors rengėjų tikslas, kaip sakosi, buvo pasirengti Tautinių šokių

LIETUVIAI FILMŲ PASAULY

kijoje įvyko 12-sis tarptautinis kino festivalis. Tarptautinės filmų federacijos juri komisija savo premiją paskyrė lietuviškam filmui "Gyvieji didvyriai"; ypač išskyrė antrąją novelę "Lakštingalą".

"Pirmoji vieta lietuviškam filmui. Pabaltijo ir Gudijos meninių ir dokumentinių filmų "apžiūroje" Vilniuje pirmoji vieta ir pereinamoji dovana teko Lietuvos kino studijos pagamintam filmui "Adomas nori būti žmogumi". Ir kinų apybraižų konkurse pirmoji vieta tekusi Lietuvos filmui "Kauniečiai" ("Draugas" 1959. V. 4).

"Europos Lietuvis" 1973. XII. rašė:

"Donatas Banionis. "Die Rauten" redaktorius Albert Unger prisiuntė iš Vokietijos filmo "Goya" recenziją, kurios laisvą vertimą čia pateikiame:

Tarptautiniame filmų festivalyje Maskvoje 1971 m. žinomas Rytų Vokietijos režisiorius Konrad Wolf pastatė pagal Lion Feuchtwangerio romaną filmą, pavadintą "Goya". Jame dalyvauja menininkai iš R. Vokietijos, Lietuvos ir kitų kraštų. Lapkričio 2 d. tas filmas buvo rodomas per Vokietijos televiziją ir susilaukė palankaus atgarsio. Niekada iki šiol socia-

šventei Chicagoje ir pasidaryti lėšų kelionei, tačiau jų darbo vaisiai neturėtų pasilikti vien Baltimorės scenoje. "Rugiapiūtės Vakarą" turėtų pamatyti visos didesnės lietuvių kolonijos.

DIRVA J. V. Sūduvas

listiniuose kraštuose nebuvo bandoma materialinę ir meninę medžiagą sutelkti į vieną filmą. Rytų Vokietijos filmų studija Babelsberge, Lenfilm ir Sofijos studija dirbo kartu. Pagrindinį Goya'os vaidmenį atliko lietuvis artistas Donatas Banionis. Ispanijos meno genijaus vaidmenyje jis sugebėjo perduoti žmogaus natūralią prigimtį, jos blogybes, pavydą ir aistrą. Jo dėka "Goya" yra vertingas įnašas į filmų pasaulį".

Šernas Homero "Iliadoje"

Latvių rašytojas, filmų apžvalgininkas Anšlavs Eglitis 1956 m. nr. 327 "Austral. Latvietis" paskelbė straipsnį apie Laurence Harvey, Jokūbą Šerną, Lizą Montella. "Neprikl. Lietuva" 1956. XI. 28 paskelbė vertimą:

"Jokūbas, kaip daugelis šių dienų jaunų žmonių, yra "apsėstas" auto manijos — važinėja baltu, atviru Cadillac'u, Ferrari sporto mašina arba lenktyniniu Lansijos automobiliu. Bet jis yra didelis knygos mylėtojas, gerai moka prancūzų, anglų, italų ir rusų kalbas ir šiuo metu rašo savo knygą apie savo marguosius pokarinius nuotykius ir svaiginančios karjeros pradžią. Jis nevengia draugystės su savo tautiečiais. Jo namus puošia lietuvių dailininkų kūriniai ir liaudies meno išdirbiniai".

Operetės antroje dalyje šienpiūviai galanda dalgius.

A. Alunans nuotr.

"Dirva" 1963. VI. 26: "Jacques Šernas, lietuvių kilmės kino filmų artistas, vaidina dabar Amerikos ir Europos miestuose filme "55 Days at Peking" Bent Amerikoje, kino teatrų reklamose pastebėsit tik amerikiečių pavardes — Charles Heston, Ava Gardner, David Niven ir kt. Tuo tarpu Europoje visur pirmauja J. Šerno pavardė".

Amerikiečių žurnalas "Movie Album" nr. 5, 1956 m. paskelbė, kad Jack Šernas isikūrė Hollywood'e: "Jack Šernas is the European golden boy, and his two Warner Brothers movies ("Jump Into Hell" and "Helen of Troy") have made him a big name. Before that, he had made more than 30 movies in France, Italy and England. He settled in Hollywood, bringing with him his wife, Maria Stella, an Italian writer, and their first baby, Francesca Lizia.

Gaila, Jokūbas Šernas Hollywood'e ilgai nepasiliko. Apie jį esu rašęs plačiau. Jack Šernas ir eilė kitų lietuvių filmų pasaulyje paminėti mano knygtėje "200.000.000 and Lithuania", išleistoje 1971 m. Los Angeles.

Mano paprašytas, Juozas Tininis 1956 m. išvertė gabaliuką iš Homero "Iliados" Jack Šernui pagerbti, nes jis filme "Helen of Troy" vaidino svarbiausią asmenį — Paris:

Afroditė visai nesunkiai,
kaip deivei pritinka,
Pagrobė Parį ir paslėpė jį
didžiam tamsume:

Ji pasodino jį kambary, kvėpalais išsmilkytam,

O pati nuėjo išpėti Elenos.

Ji rado

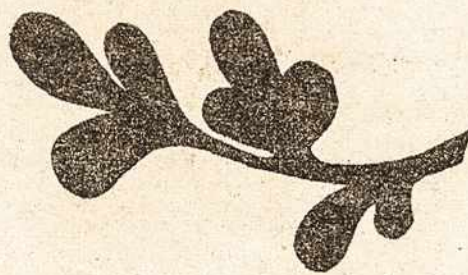
Ją viršūnėje bokšto, apsupta moterų Trojos.

T. Ž.

MŪSŲ ŽINIOS

PASAULIO LIETUVIŲ
BENDRUOMENĖJE

AGRADECIMENTO

Avizina-se o momento em que, com a consciência do dever cumprido, aprestamo-nos a deixar o tão honroso quão nobre cargo de Presidente da Comunidade Lituano Brasileira, para cujo exercício tivemos a ventura de contar com o indispensável apoio e a benevolente compreensão de todos os membros que compõe esta Comunidade.

Apoio tivemos para tudo o que pudemos fazer em prol do constante erguimento do nome de nossa querida pátria a Lituânia. Benevolência no enquadramento de nossas falhas.

Agradecemos também aqui aos colegas de Diretoria, que junto conosco trabalharam nestes 30 meses de mandato, no árduo trabalho que se empenharam, sem medir distâncias, tempo, ou sacrifício tudo com denodo, entusiasmo e coragem da qual testemunhas vivas e presentes.

Orgulhosos, sentimo-nos todos nós, por termos tido a oportunidade de trabalhar em prol da Comunidade Lituano Brasileira.

Queremos deixar aqui expressos os nossos melhores agradecimentos a todos aqueles que:

ajudaram na realização do III Congresso Mundial da Juventude Lituana,

àqueles que representaram a colonia lituana junto ao Comitê Pró Justiça dos Povos Bálticos.

aos que representaram a Colonia lituana junto ao Pró Libertate

aos que organizaram as Exposições na Praça Roosevelt.

aos participantes e dirigentes do Grupo de Literatura,

aos membros da Comissão de Bolsas de Estudos,
aos membros da Comunidade Lituano Brasileira de Academicos

ao Conjunto „Nemunas” que sempre disse presente a todas as comemorações por nós organizadas (e que não foram poucas)

Ao Simpático conjunto „Rūtelė” também sempre presente quando solicitado,

aos professores que dão aula em lituano, inclusive àqueles que dão aula por correspondência (aliás este método por correspondência) deixou muita gente em situação incômoda, inclusive eu, pois antigamente era fácil dizer-se que não se tinha tempo, ou que a V. Zelina era muito longe, etc., e por isso não dava para estudar, mas agora a moleza acabou, né),

aos que redigem e imprimem o Boletim Báltico, Mūsų Lietuva etc

aos que redigiram o livro „Čiurlionis o Grande Desconhecido”

aos autores de „Brazilijos lietuvių žinynas”,

aos divulgadores de noticias lituanas nos jornais brasileiros (nunca se escreveu tanto sobre a Lituania e os lituanos como nestes ultimos tempos),

à Comissão Organizadora do Cinquentenário de Imigração Lituana ao Brasil, através da qual inclusive se conseguiu o nome de Praça da República Lituana.

também aos... enfim, a todos aqueles que nos ajudaram em todos os nossos trabalhos.

Porém como sempre surgem, aquelas simpatias, que dizem que a Comunidade Lituano Brasileira nada fez, lembramos a estes, que antes de dizerem

alguma coisa, leiam o n° 41. (1472) do jornal Mūsų Lietuva de 14/X/1976 páginas 7 e 8 e lá encontrarão tudo sobre o que foi feito, (e está escrito em letras miudas, tá.)

Concluindo, ficamos felizes pelo trabalho realizado, e agradecemos mais uma vez (esta é a ultima mesmo) o apoio e a compreensão recebidos, e com a consciência tranquila de quem cumpriu o seu dever, somente podemos lembrar a frase do meu amigo Petraitis, Fizemos o que pudemos, outros que vierem farão melhor).

Alg. Sliesoraitis

LIETUVI, BALSUOK! Tavo balsas yra labai svarbus!

LITUANOS E SEUS DESCENDENTES: Não deixem de votar até o dia 31 deste em seus candidatos da Comunidade Lituano Brasileira. Vote pois seu voto é muito importante para nós!

LITUANO, veja a lista de candidatos da Comunidade. Tem muita gente boa, e com vontade de trabalhar. Não nos decepcione. Mande seu voto até dia 31 deste mes!

LIETUVI, jeigu tu jau davei savo balsą, bet neturi laiko atvežti iki urnos ar įmesti į paštą, paskambink – mes nuvažiuosim paimti tavo ir kaimynų balsus. Telefonas: 273-0338.

„Į spaudos balių tai eisiu...”

ISSIILGĖS S. PAULO

Rašo t. Saulaitis (X.13):

Kiek galiu numatyti, mano kelionių programa yra ši:

X.19: važiuoju į Manaus, pas saleziečius;

X.21: laivu į Belém, PARÁ (3 dienos), jėzuitų adresu;

X.25: autobusu į Braziliją. jėzuitų adresu;

X.30: N A M O.

Mat, jau pradėdu nerimti ir sapnuoti apie SP. Tad laikas judėti.

Žmogėdros manęs dar nesuėdė. Gal ir nesuėd – ML skaitytojams nebus tokios (jdomios) naujienos, Tad turbūt tik tiek.

T. SAULAITIS iš MANAUS

Vakar vakare atsiradau čia (rašo X.20). Kun. Bendoraičio pažįstamas atvežė į saleziečių namus, kur gyvena kun. Bėkšta, kai čia yra. Labai maloniai priėmė, viską aprodė, kad nepaklyščiau. Šį rytą koncelebravom, dabar paveš iki pranciškonų (nežinau, ar rasiu t. Markalioni) ir iki seselių, kur turėtų būti viena lietuvaite. Turbūt šeštadienį gausiu laivo bilietą į Belem (eina 2 kart per savaitę).

MANAUS, AM

Abu Amazonijos valstijos sostinės, Manaus, žinomi lietuviai šiuo metu yra pietų Brazilijoje. Kun. JUOZAS MARKALIONIS, T.O.R., iki lapkričio pabaigos lanko metus trunkantį kursą pas pranciškonus Petropoly, RJ.

Jis dirba su amerikiečiais pranciškonais, kurių būstinė yra S. Jorge parapija Manaus mieste, ir kurie rūpinasi Borba prelatūra, žemiau Manaus, prie Madeira upės.

Sesėlė ALOIZA MAZILIAUSKAITĖ po kojos operacijos gydo si Fundação Benjamin Guimarães ligoninėje Belo Horizonte. Prieš 25 metus ji su trim kitom seselėm pranciškietėm įsteigė São Ray mundo baire seselių vienuolyną ir ambulatoriją. Ją plačiai pažįsta visas bairas ir yra daug mergaičių, pakrikštytų jos vardu, nes ji rūpinasi ir gimdymo ambulatorija. Šiuo metu ses. Aloiza yra vyriausia gailėtingoji seselė Fonte Boa ligoninėje prie Solomões upės, tris dienas laivu į vakarus nuo Manaus. Ji turėtų netrukus sugrįžti prie savo darbų

GUAJARA-MIRIM, RO

Ses. Ksavera iš Guajara-Mirim per t. Saulaitį siunčia sanpaulietėm lietuviams šeiminiškėm įvairių kulinarijos „receptų“, kaip antai: mangų blynai, mangų ledai, abacatų ledai, abacaxi ledai, degantys bananai. Receptai bus patiekti sekančiam ML numerį.

IŠVYKA Į RIO

BLB Literatūros Būrelio grupė praėitą šeštadienį, spalį m. 23 d. buvo nuvykusi į Rio de Janeiro. Ten gyvenantiems lietuviams ji išpildė literatūros vakaro gausią, įdomią programą. Liko sužavėti jų gražiu priėmimu ir vaišėmis. Plačiau bus sekančiame ML numerįje.

BENDRUOMENĖJE

LIETUVIŲ

BALSAVIMAI Į BRAZILIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS TARYBĄ IR REVIZIJOS KOMISIJĄ

Balsavimai baigiasi spalį m. 31 d. 18 val.

Lietuviškai kalbanti

Vyrų – moterų – vaikų
gydytoja

DRA. HELGA HERING
médica

HOMENS–SENHORAS.
CRIANÇAS

Av. Eulina, 99–V. Sta. Maria
(Skersgatvis ties nr. 2214, Av. Deputado Emílio Carlo-Bairro do Limão)

Tel.: 220-0439 / 266-3569

Maloniai kviečiu gimines, draugus, pažįstamus ir kaimynus dalyvauti Mišiose už mano mylimo gyvenimo draugo, DOMINIKO LAUČIAUS vėlę, anturų mirties metinių progą šio mėn. 31 d., 17 val. šv. Kazimiero p-jos koplyčioj.

Ursulė Laučiuvienė

MŪSŲ ŽINIOS

SEKMADIENIO MIŠIOS

Šį sekmadienį spalio 31 d., Zelinoje nebus Mišių po pietų, o tik 11 valandą.

V. ZELINOS BAŽNYČIAI 40 METŲ

Šiomet sukako 40 metų nuo V. Zelinos Šv. JUOZAPO BAŽNYČIOS PAŠVENTINIMO. Nebuvo jokio ypatingo paminėjimo; tai nors sekmadienį, spalio 31 d., kartu su LIETUVOS RESPUBLIKOS AIKŠTĖS atidarymo iškilimėm, 11 val. bus laikomos MIŠIOS už BAŽNYČIOS STATYTOJUS, RĖMĖJUS, GERADARIUS ir betkaip PRISIDĖJUSIUS PRIE PARAPIJOS.

SPAUDOS BALIUS

JAUNIMO NAMUOSE, SPALIO 31 d.

12,00 val.

Dalyvaudami paremsite MŪSŲ LIETUVĄ.
Bilietai klebonijose ir pas Vyrų Brolijos narius.

Spaudos baliuj gros lietuviška muzika

Spauda yra artilerija, kurios sūviai siekia daug toliau, nekaip patrankų.

P. Giordani

MISIŲ 100-METIS

São Paulo saleziečių provincija sekmadienį atšventė Don Bosco misijų pirmąjį šimtmetį Campinas Liceu N. S. Auxiliadora patalpose.

Sugužėjo ten autobusų ir automobilių iš visų apylinkių. Nuvyko ir vienas pilnas autobusas lietuvių iš São Paulo.

Tuoj mus sužavėjo didelė, tvarkinga N.S. Auxiliadora kolegija su žydinčiais darželiais pryšaky, dideliais kiemais, sporto aikštėm, ilgais portikais, žaliuojančiom pievelėm, kur ir mes galėjom atsigaivinti.

Keliauninkus sutiko orkestras su maršais.

11 valandą, visai maldininkų miniai giedant įžangos giesmę, išengė celebruoti Mišių trys vyskupai (Campinas arkivyskupas ir du vyskupai misionieriai saleziečiai), lydimi apie 40 kunigu. Bažnyčia, kuri kaip parapija aptarnauja visą plačią apylinkę, prisistatė visam savo nuostabiam grožy.

Mišių giesmes palydėjo Pindamonhangaba miesto dūdų orkestras. Komunijos metu keliolika kunigų pakaitomis dalijo eucharistiją tikintiesiems.

Platūs kolegijos portikai su stalais buvo patogūs susinešties pietums. O per pietus džiugino keliauninkus pakaitomis grodami Lavrinkas ir Lorenas saleziečių orkestrai bei S. Paulo licėjaus „kanarélės“ savo dainomis.

Pusę ketvirtos prasidėjo oficialus minėjimas ir įspūdinga istorinė inscenizacija „Šimtas metų eilės

tarnyboj“. Tai skaitymais, muzika, dialogais, gyvais paveikslais atvaizduotas „Don Bosco misijų idealas“. Vaidino „Katalikų Biblinio Centro“ dramatinė grupė iš Bom Retiro, S. Paulo. Žiūrovai pilnai suprato perduodamas mintis, gyvai susižavėjo vaizdais, todėl nepagailėjo katučių – taip pabrėždami savo pritarimą. Tai labai vertinga dvasinio pakilimo valanda, kuri ilgai pasiliks atminty.

PIETŲS V. ANASTAZIJŲ

Praeitą sekmadienį, spalio m. 24 d. Dr. J. Basanavičiaus Vila Anastácio Mokyklos Globėjų Būrelis suruošė draugams ir pažįstamiems pietus. Susirinko jų gausus būrys – apie 70 asmenų. Visi buvo patenkinti gardžiai paruošta Feižoada, visi klausėsi lietuviškos muzikos, lietuviškų dainų, patys ilgai gražiai dainavo, o kiti ir šoko.

UŽSIMOKĖJO ML

Po 100 kr. Pr. Grigarevičius, J. Ratkevičius, Alf. Pupelis, Stasė Dutkus, Sofija Daukšienė (už 1975-76 m.) J. Gerulaitis, Daum. Dikinis, Kun. Aleks. Bendoraitis (užsimokėjo D. Dikinis) Kaz. Ambrozevičius, Henr. Klimas, P. Žarkauskas, Ana Blaškienė.

90 kr. Vl. Zizas,
80 kr. Vl. Gavėnas
75 kr. Ant. Dutkus

Po 70 kr. J. Bernotas, J. Petraitis, J. Legas.

Visiems užsimokėjusiems nuširdus lietuviškas ačiū. Laukiame ir kitų užsimokant 1976 m. prenumeratą. Ateinantiems, 1977 m. prenumerata bus apie 105 kruzeirus.

Administratorius

• Šeima be lietuviško laikraščio — židinys be tautinės ugnies

Kas aukoja lietuviškai spaudai, remia gyvybines lietuviybės pastangas.

MŪSU MIRUSIEJI

Spalio m. 24 d. staiga mirė STASYS JŪREVIČIUS, gyvenęs V. Prudente. Velionis buvo 64 metų amžiaus, kilęs iš Krosnos parapijos, Marijampolės apskr. Paliko liūdinčias seseris Mariją Tereliene, levą Ambraziene, brolij Kazį ir kitas gimines. Mūsų užuojauta mirusiojo artimiesiems.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA CHUVAS DE TODOS OS TIPOS, PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS MINI-SOMBRIÑHAS. TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inscr. Estadual: 104.610.87

C. E. G. 60.882.900/001

R Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274-0677 - (Res. 274-1886)
São Paulo

SEMANÁRIO

NOSSA LITUÂNIA

MŪSŲ
LIETUVA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Diretor responsável
ANTONIO AQUINO
Redige: Equipe Editorial
Administrador: P. Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 70 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 350 kr. Paskiro numerio kaina: 1,50 kruz. Užuojautos ir sveikinimai nuo 20 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti „Pedro Daugintis“ vardu.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Ne naudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas pirmadienį: vietinės žinios ir pranešimai 9-10 puslapiams redakcijai įteiktini ne vėliau kaip iki sekmadienio vakaro.